

Лекція з дисципліни «Громадянська освіта»

На тему «Соціалізація особистості»

План

1. Поняття та етапи соціалізації.
2. Субкультури.
3. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї.

1. Соціалізація - це процес засвоєння індивідом зразків поведінки, соціальних норм і духовних цінностей. Цей процес не відбувається одномоментно, а триває протягом усього життя людини.

У періоди дитинства, отрочтва та юнацтва відбувається початкова, або рання, соціалізація, упродовж зрілості й старості - продовжена, або зріла, соціалізація. Дитинство (від народження до 12 років), отрочтво (від 12 до 15 років), юнацтво (від 15 до 25 років) – належать до початкового етапу соціалізації. Зрілість (від 25 до 60 років), старість (від 60 років) – належать до продовженої соціалізації.

Формування мови відбувається до 3 років, пластики рухів — до 6—8 років, математичних здібностей - до 10 років. До 18-25 років людина здебільшого досягає вершини свого формування як соціальної істоти, соціалізація якої приблизно на 80% уже відбулася. Головну роль у здійсненні соціалізації відіграють такі соціальні інститути, як сім'я, школа, однолітки та засоби масової інформації (мас-медіа).

2. В межах домінуючої в суспільстві культури окремі соціальні групи створюють свої субкультури. Зокрема, молодіжна субкультура - це форма організації молоді як автономного цілісного утворення в межах панівної культури. Досить часто вона набуває ознак контркультури. Для неї притаманна відмова від існуючих у суспільстві культурних цінностей.

В основі цього явища лежить властиве молоді прагнення відокремитися, перш

за все від старших за віком і прагнення належати до яких-небудь об'єднань однолітків. Такі молодіжні групи називають неформальними організаціями, підкреслюючи цим їхню принципову відмінність від офіційно зареєстрованих і керованих дорослими громадськими молодіжними об'єднаннями.

У нашій країні сьогодні існує багато неформальних молодіжних організацій, що охоплюють різні сфери: спорт, музика, захоплення технікою тощо. Однак інколи з ними пов'язані також прояви небезпечної антигромадської поведінки. Так, групи футбольних фанатів можуть влаштовувати хуліганські дії на стадіонах або бійки з противниками.

3. Сім'я виступає малою соціальною групою і найбільш згуртованою ланкою суспільства. Унаслідок цього й важливості її функцій для людини сім'ю небезпідставно вважають основою суспільства.

Сім'я забезпечує людині її первинний соціальний статус. Незалежно від моделі сім'ї, основою її щасливого життя, психологи називають дотримання принципу партнерства. Він передбачає перш за все взаємну повагу.

Сім'ю, що складається з батьків та дитини, називають мононуклеарною, або простою. Усі інші родичі - дідусі, бабусі, дядьки, тітки - належать до периферії сім'ї. Якщо всі вони мешкають разом і ведуть спільне домогосподарство, то таку сім'ю називають складною (розширеною), або традиційною.

Бувають також і нуклеарні сім'ї. Нуклеарна сім'я - сім'я, що складається з батьків та їхніх дітей, де батьки не перебувають у шлюбі.

Сучасна сім'я виконує певні функції. Функції сім'ї - сфери життєдіяльності сім'ї, безпосередньо пов'язані із задоволенням спільних потреб.

Функції сучасної сім'ї- виховна, репродуктивна, емоційна, психологічний захист, рекреативна, господарсько-побутова, первинний соціальний контроль.

Моделі сучасної сім'ї:

1. Мононуклеарна сім'я — батьки та одна-дві дитини.
2. Бінуклеарна сім'я — сім'я, де дитину виховують розлучені батьки, один/одна

з яких не живе з дитиною.

3. Сім'я «чайлд-фрі» — сім'я, яка не має дітей за власним бажанням.

4. Крос-культурна сім'я — партнерська сім'я, у якій подружжя належать до різних етнічних та/або соціальних груп.

5. Сім'я, де подружжя є представниками різних релігійних конфесій.

6. Багатодітна сім'я.

7. Одна людина сама по собі вже вважається сім'єю.

8. Батьки-одинаки.

9. Цивільні (громадянські) шлюби з дитиною або без неї — стосунки між партнерами не зареєстровані державними органами.

10. Відкриті шлюби — партнери, які проживають спільно, мають спільний побут, але іноді дозволяють наявність інших партнерів поряд з основним.

11. Гостьові шлюби — зареєстровані шлюби між людьми, які не мають спільного господарства, не проживають разом, не розділяють побут тощо.